

CBOS

Centrum Badania
Opinii Społecznej

KOMUNIKAT z BADAŃ

NR 94/2016

ISSN 2353-5822

Spółeczna aprobata i dezaprobata partii i ruchów politycznych

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

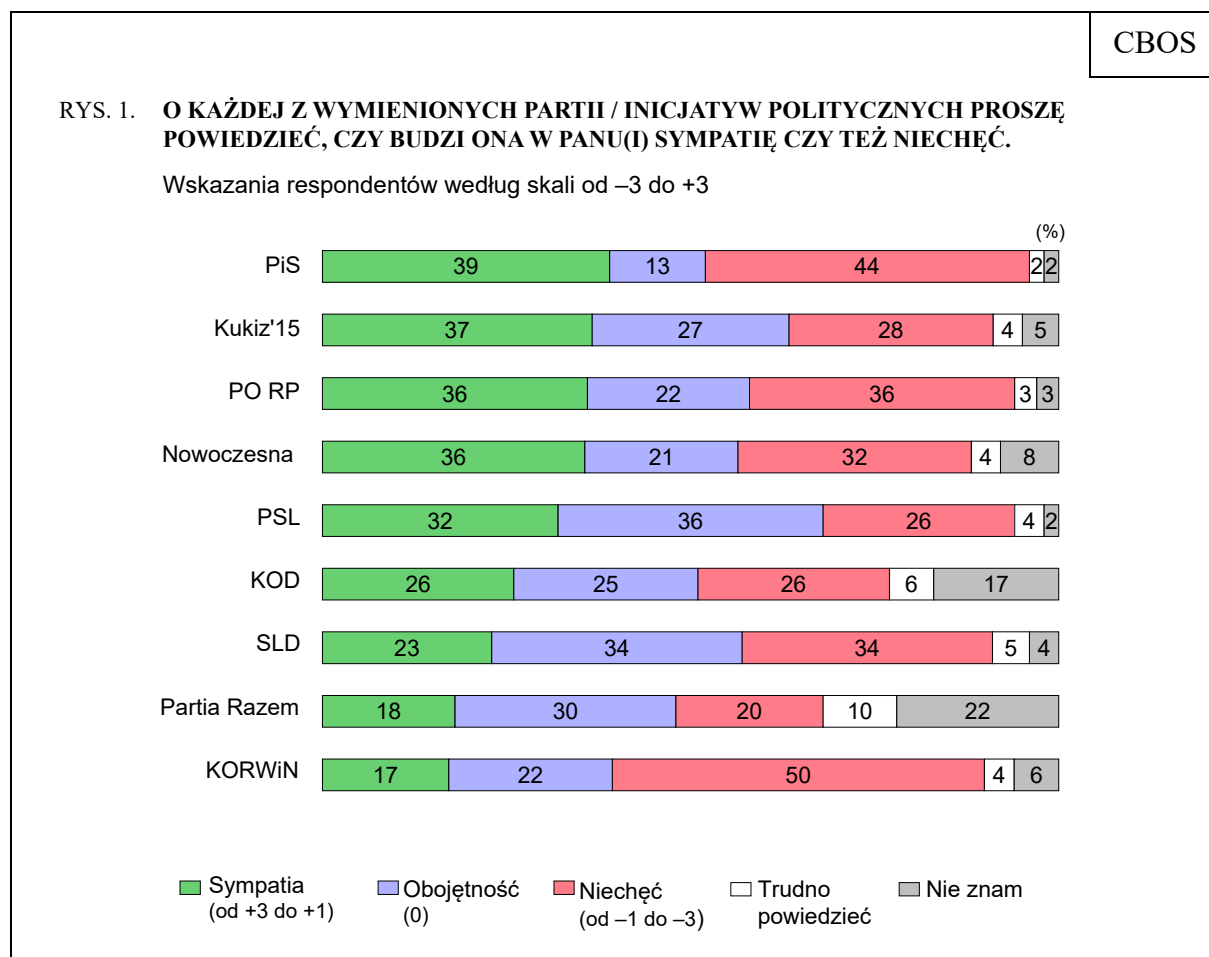
Partie polityczne na ogół częściej budzą wśród Polaków niechęć niż sympatię.

Spośród uwzględnionych w badaniu¹ ugrupowań relatywnie największą sympatią cieszy się PiS (39% deklaracji). Pozostałe inicjatywy polityczne niewiele jednak ustępują pod tym względem przodującej w sondażach partii rządzącej. Tylko minimalnie mniej głosów sympatii niż PiS zyskują ruch Pawła Kukiza (37%) oraz główne partie dzisiejszej opozycji – Nowoczesna Ryszarda Petru i Platforma Obywatelska (po 36%). Trochę mniej ankietowanych (32%) z aprobatą odnosi się również do PSL. Na kolejnych miejscach tego rankingu lokują się Komitet Obrony Demokracji, z którym sympatyzuje nieco ponad jedna czwarta ogółu badanych (26%) oraz SLD (23% deklaracji sympatii). Stosunkowo najmniej pozytywnych wskazań uzyskały: od niedawna funkcjonująca na scenie politycznej i najmniej znana badanym Partia Razem oraz KORWiN (odpowiednio: 18% i 17% deklaracji sympatii).

Ugrupowanie Janusza Korwin-Mikkego jest też tym, które budzi stosunkowo najwięcej negatywnych emocji. Niechęć do partii KORWiN deklaruje połowa badanych (50%). Rzadziej ze społeczną dezaprobatą spotyka się PiS, choć odsetek respondentów wyrażających niechęć do partii rządzącej (44%) także jest wyraźnie wyższy niż w przypadku innych ugrupowań. Mniejszą dezaprobatę, nieco ponad jednej trzeciej badanych, budzi była partia rządząca – PO (36% deklaracji), na niewiele niższym poziomie kształtuje się niechęć do SLD i Nowoczesnej – ugrupowań o zupełnie różnym stażu i dorobku politycznym, a więc także bagażu dobrych i złych konotacji z przeszłości, również dziś zajmujących odmienną pozycję na scenie politycznej (odpowiednio: 34% i 32% deklaracji niechęci).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (312) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–12 maja 2016 roku na liczącej 1100 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Spośród powszechnie znanych ugrupowań relatywnie najmniej negatywnych emocji budzi ruch Pawła Kukiza – niechęć do tej formacji żywi nieco ponad jedna czwarta ogółu badanych (28%). Mniej przeciwników mają już tylko wyraźnie słabiej identyfikowane i, co za tym idzie, oceniane przez mniejsze grupy respondentów – KOD i Partia Razem (26% i 20% deklaracji niechęci).

Jeśli chodzi o bilans sympatyków i zadeklarowanych przeciwników, najlepiej pod tym względem wypada ruch Kukiz'15 (37% deklaracji sympatii wobec 28% deklaracji niechęci), a zdecydowanie najgorzej – partia KORWiN (odpowiednio: 17% wobec 50%). W stosunku do większości pozostałych ugrupowań również przeważa niechęć, jednak nastawienie to nie jest dominujące – proporcje między sympatykami a przeciwnikami są dość wyrównane.

Opisując swój stosunek do poszczególnych ugrupowań i ruchów politycznych badani posługiwali się 7-punktową skalą, której skrajne wartości opisywały zdecydowaną niechęć (-3) i dużą sympatię (+3). Dobrą miarą, pozwalającą syntetycznie uchwycić nie tylko proporcje między sympatykami a zadeklarowanymi przeciwnikami, ale także siłę tych

nastawień w stosunku do poszczególnych ugrupowań i jednocześnie wyeliminować różnice wynikające ze stopnia ich znajomości, jest średnia ocen.

Jedynym ugrupowaniem, które uzyskało dodatnią (choć bliską wartości środka skali) średnią ocen, a więc wskazującą na jedynie symboliczną przewagę pozytywnych nastawień, jest ruch Kukiz'15 (średnia ocen: 0,09). Średnie pozostałych ugrupowań, choć niewiele się różnią, mają już znak ujemny, wskazujący na większą lub mniejszą przewagę niechęci. Spośród nich najlepiej wypada bilans ocen PSL i Nowoczesnej (odpowiednio: -0,04 i -0,07). W niewielkim stopniu niechęć przeważa także w społecznym odbiorze KOD i Partii Razem (odpowiednio: -0,21 i -0,22). Zbliżoną średnią ocen mają jeszcze była i obecna partia rządząca – PO i PiS, które pod tym względem odbierane są bardzo podobnie (odpowiednio: -0,25 i -0,29). Niechęć dość wyraźnie już przeważa w stosunku do SLD (-0,44), jednak o zdecydowanie krytycznym nastawieniu można mówić jedynie w przypadku partii KORWiN (średnia ocen -1,02).

Jak wskazuje wartość odchylenia standardowego, badani są stosunkowo najbardziej podzieleni w ocenie PiS (2,33), w dalszej kolejności – Nowoczesnej Ryszarda Petru (2,00) oraz KOD-u (1,93) i PO (1,91), a więc ugrupowań usytuowanych po dwóch stronach politycznej barykady. Stosunek do tych partii i ruchów bardziej niż w przypadku pozostałych ugrupowań wyznacza albo wyraźna niechęć, albo wyraźna sympatia. Z kolei relatywnie najmniej kontrowersyjnie postrzegane są PSL oraz najmniej znana spośród uwzględnionych w badaniu Partia Razem (wartość odchylenia standardowego po 1,55).

Tabela 1. Średnie ocen na 7-punktowej skali sympatii i niechęci (od -3 do +3)

Oceniane ugrupowania	Średnia	Odchylenie standardowe
Kukiz'15	0,09	1,71
PSL	-0,04	1,55
Nowoczesna	-0,07	2,00
KOD	-0,21	1,93
Partia Razem	-0,22	1,55
PO RP	-0,25	1,91
PiS	-0,29	2,33
SLD	-0,44	1,59
KORWiN	-1,02	1,74

Obraz sceny politycznej, jaki wyłania się z deklaracji badanych, różni się od tego, jaki rejestrowaliśmy rok temu, a także w ostatnich kilkunastu latach. Zwraca uwagę przede wszystkim relatywnie niski poziom niechęci badanych zarówno do poszczególnych ugrupowań, jak i całego spektrum partyjnego.

Po ostatnich wyborach ogólny stosunek do partii politycznych wyraźnie się poprawił.

Tabela 2

Oceniane ugrupowania	Średnie ocen na 7- punktowej skali sympatii i niechęci (od -3 do +3) według terminów badań					
	2002	2003	2006	2008	2015	2016
PiS	-0,03	-0,30	0,25	-0,95	-0,87*	-0,29
PO RP	-0,66	-0,33	-0,29	0,17	-1,11	-0,25
PSL	-0,36	-0,71	-0,84	-0,40	-1,25	-0,04
SLD	-0,48	-1,15	-1,55	-1,24	-1,62	-0,44
Partia Razem	-	-	-	-	-1,64	-0,22
KORWiN	-	-	-	-	-2,08	-1,02
Kukiz'15	-	-	-	-	-0,38*	0,09
Nowoczesna	-	-	-	-	-1,38	-0,07
KOD	-	-	-	-	-	-0,21

* Pytanie dotyczyło Prawa i Sprawiedliwości wraz z Polską Razem, Prawicą Rzeczypospolitej i Solidarną Polską. Odpowiednikiem dzisiejszego ruchu Kukiz'15 w pytaniu była: „Inicjatywa polityczna Pawła Kukiza (Ruch JOW)”

W porównaniu z okresem przedwyborczym wszystkie objęte badaniem formacje i inicjatywy polityczne wyraźnie zyskały na akceptacji badanych. W stosunku do czerwca 2015 roku relatywnie najbardziej poprawiło się nastawienie do wciąż najmniej znanej szerokiej publiczności Partii Razem. Stosunkowo duży wzrost wartości średniej ocen obserwujemy także w przypadku Nowoczesnej.

W nowym, powyborczym układzie politycznym znacznie bardziej lubiane niż rok temu są także PSL i SLD – ugrupowania o najdłuższym stażu na scenie politycznej. Społeczna aprobata tych partii jest wyższa niż w poprzednich latach (od 2002 roku). Dużo lepsze notowania u Polaków ma też niezmiennie bardzo kontrowersyjnie odbierana partia KORWiN. Relatywnie mniej zyskały ugrupowania rządzące, były i obecne – PO i PiS. W stosunkowo najmniejszym stopniu poprawiły się oceny inicjatywy Pawła Kukiza (Kukiz'15), która już na kilka miesięcy przed wyborami cieszyła się relatywnie największą sympatią – większą niż dominujące wówczas na scenie politycznej ugrupowania.

Tabela 3. Zmiany w postrzeganiu poszczególnych ugrupowań

Oceniane ugrupowania	Średnie ocen na 7-punktowej skali sympatii i niechęci (od -3 do +3)		
	VI 2015	V 2016	Różnice
Partia Razem	-1,64	-0,22	+1,42
Nowoczesna	-1,38	-0,07	+1,31
PSL	-1,25	-0,04	+1,21
SLD	-1,62	-0,44	+1,18
KORWiN	-2,08	-1,02	+1,06
PO RP	-1,11	-0,25	+0,86
PiS	-0,87*	-0,29	+0,58
Kukiz'15	-0,38*	0,09	+0,47

* W czerwcu 2015 roku pytanie dotyczyło Prawa i Sprawiedliwości (PiS) wraz z Polską Razem, Prawicą Rzeczypospolitą i Solidarną Polską. Odpowiednikiem dzisiejszego ruchu Kukiz'15 w pytaniu była: „Inicjatywa polityczna Pawła Kukiza (Ruch JOW)”

Tylko 13% ankietowanych nie zadeklarowało sympatii do żadnej z istniejących partii. Co piąty respondent (20%) sympatyzuje tylko z jednym ugrupowaniem. Polacy najczęściej wyrażali sympatię do więcej niż dwóch partii politycznych, ale żaden z badanych nie deklarował sympatii do wszystkich. Również w przypadku odczuć dezaprobaty najczęściej wskazywano od dwóch do ośmiu ugrupowań.

Tabela 4

Liczba partii i ruchów politycznych, co do których wyrażana jest sympatia / niechęć	Badani wyrażający:	
	sympatię	niechęć
	w procentach	
0	13	17
1	20	15
Od 2 do 8	67	67
Wszystkie uwzględnione	0	1

O wzroście akceptacji systemu politycznego i partyjnego po ostatnich wyborach parlamentarnych najlepiej świadczy zbiorcze zestawienie tegorocznych ocen z tymi sprzed wyborów. Zapewne pojawienie się nowych ugrupowań sprawiło, że więcej wyborców znajduje na scenie politycznej takie, z którymi może sympatyzować. Odsetek deklaracji braku sympatii do jakiegokolwiek partii spadł z 36% do 13%, a więc o 23 punkty procentowe. Obniżyła się również liczba wskazań jednostkowych – sympatii tylko do jednego ugrupowania. W przypadku ocen negatywnych wzrosła, choć w mniejszym stopniu, liczba deklaracji braku niechęci, zmalał także odsetek osób wyrażających dezaprobatę większej liczby partii, natomiast więcej respondentów niż jedenaście miesięcy temu odczuwa niechęć tylko do jednego ugrupowania.

Tabela 5

Liczba partii i ruchów politycznych, co do których wyrażana jest sympatia / niechęć	Badani wyrażający			
	sympatię		niechęć	
	VI 2015	V 2016	VI 2015	V 2016
	w procentach			
0	36	13	6	17
1	35	20	5	15
2 i więcej*	29	67	86	67
Wszystkie uwzględnione*	0	0	3	1

* W roku 2015 ocenie badanych poddano łącznie 13 ugrupowań, w 2016 na liście znalazło się 9 partii i ruchów politycznych

SYMPATIE I ANTYPATIE ELEKTORATÓW GŁÓWNYCH UGRUPOWAŃ POLITYCZNYCH

Spośród wszystkich ugrupowań najwięcej głosów sympatii we własnym elektoracie zbiera PiS, co oznacza, że zwolennicy rządzącej partii w największym stopniu identyfikują się z popieranym ugrupowaniem (średnia ocen: 2,49). Partiami niewiele mniej lubianymi przez własne elektoraty są też Nowoczesna oraz PSL (odpowiednio: 2,33 i 2,31). Nieco rzadziej przez własnych wyborców akceptowane są ruch Kukiz'15 (2,16) i PO (2,04). Relatywnie najbardziej krytyczni wobec popieranego przez siebie ugrupowania są wyborcy SLD (1,86).

Tabela 6. Średnie ocen na 7-punktowej skali sympatii i niechęci (od -3 do +3) w potencjalnych elektoratach

Oceniane ugrupowania	Potencjalne elektoraty*					
	PiS	Nowoczesna	PO	Kukiz'15	PSL**	SLD**
PiS	2,49	-2,20	-2,16	-1,06	-1,16	-1,40
Nowoczesna	-1,72	2,33	1,24	-0,46	0,44	0,58
PO RP	-1,83	0,76	2,04	-0,86	0,41	0,24
Kukiz'15	0,52	-0,82	-0,39	2,16	0,10	-0,68
PSL	-0,68	0,31	0,70	-0,26	2,31	0,59
SLD	-1,35	0,04	0,32	-0,64	0,45	1,86
Partia Razem	-0,90	0,71	0,29	-0,24	0,14	0,33
KORWiN	-0,98	-1,63	-1,29	-0,13	-0,95	-1,40
KOD	-1,68	1,53	1,24	-0,56	-0,24	0,63

* Wyróżnione na podstawie deklaracji udziału w hipotetycznych wyborach, gdyby miały się one odbywać w najbliższą niedzielę po badaniu, oraz deklaracji poparcia w nich konkretnych ugrupowań

** Ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla tych ugrupowań wyniki należy traktować z dużą dozą ostrożności

Elektorat PiS poza własną partią wyraża jeszcze niewielką sympatię dla ruchu Kukiz'15. Pozostałe ugrupowania budzą natomiast wyraźną niechęć wyborców rządzącej partii. Najbardziej nielubiane przez zwolenników PiS są: PO, Nowoczesna oraz KOD.

Zwolennicy PO najczęściej deklarują sympatię do Nowoczesnej oraz KOD-u, ale także pozostałe ugrupowania – PSL, SLD i Partia Razem – budzą w nich emocje raczej pozytywne niż negatywne. W przeciwieństwie do wyborców PiS, zwolennicy PO okazują się zatem dość otwarci na inne poglądy i ugrupowania polityczne. Nie akceptują natomiast PiS, partii KORWiN oraz, w mniejszym stopniu, ruchu Kukiz'15. Warto zauważyć, że niechęć do PiS jest w elektoracie byłej partii rządzącej większa niż niechęć zwolenników PiS do PO.

Zdeklarowani **wyborcy Nowoczesnej** w największym stopniu – poza macierzystym ugrupowaniem – sympatyzują z KOD, w wyraźnie mniejszym już – z PO. Sympatia do byłej partii rządzącej jest wśród wyborców Nowoczesnej słabsza niż sympatia wyborców PO do partii Ryszarda Petru. W elektoracie Nowoczesnej pozytywne nastawienie przeważa także w stosunku do Partii Razem i PSL, natomiast w przypadku SLD głosy sympatii i niechęci prawie się równoważą. Z największą dezaprobatą wyborców Nowoczesnej spotyka się PiS, brak akceptacji dotyczy też partii KORWiN oraz ruchu Kukiz'15.

Z kolei **zwolennicy** ruchu **Kukiz'15** nie akceptują innych niż własne ugrupowań politycznych. W największym stopniu dotyczy to partii rządzącej – PiS. Pozostałe ugrupowania zbierają mniej krytyczne opinie, niemniej również są nie lubiane przez wyborców Pawła Kukiza. Pod względem skali dezaprobaty są to w kolejności: PO, SLD, KOD, Nowoczesna, PSL, Partia Razem oraz, z najmniejszą liczbą głosów niechęci, partia KORWiN.

Nieliczni **wyborcy PSL** nie akceptują PiS, partii KORWiN oraz KOD-u. Natomiast sympatia nieco przeważa nad dezaprobatą w stosunku do PO, Nowoczesnej i SLD.

Niewielki **elektorat SLD** deklaruje brak sympatii do PiS i partii KORWiN oraz, mniej zdecydowanie, ruchu Kukiz'15. Poza własną partią zdeklarowani wyborcy SLD w największym stopniu akceptują: KOD, PSL i Nowoczesną.

Deklaracje sympatii lub jej braku dotyczące poszczególnych ugrupowań wskazywać mogą kierunki ewentualnych aliansów politycznych (oczywiście przy założeniu, że przy ich zawieraniu brane będą pod uwagę opinie elektoratów). Pokazują także zasięg potencjalnego zaplecza politycznego poszczególnych partii, czyli wskazują, skąd ewentualnie mogliby się rekrutować ich nowi zwolennicy.

PiS od lat pozostaje partią w największym stopniu „samotną” i „bezalternatywną”, niemającą wielu sympatyków w elektoratach pozostałych ugrupowań. Strategia „obleżonej twierdzy”, realizowana od lat przez władze tego ugrupowania, bez wątpienia pomaga mobilizować zwolenników, utrzymywać ich stale w stanie podwyższonej gotowości i skłaniać do akceptacji nawet kontrowersyjnych posunięć i zachowań. Poza bezwarunkową akceptacją

własnego elektoratu, PiS ma nieco sympatyków w elektoratach ruchu Kukiz'15, a także SLD. Gros wyborców PO i Nowoczesnej, a także większość zwolenników SLD i ruchu Kukiz'15 wyraża jednak dezaprobatę rządzącej partii. Również wyborcy PSL prawie pięciokrotnie częściej deklarują niechęć do PiS niż sympatię, jednak w tym elektoracie liczne są także deklaracje neutralności – braku zarówno sympatii, jak i niechęci.

Tabela 7

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, PiS budzi w Panu(i) sympatię czy też niechęć? Skala od -3 do +3			
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie znam
	w procentach			
PiS	97	2	1	0
Kukiz'15	28	14	59	0
SLD*	20	16	64	0
PSL*	11	39	50	0
PO RP	10	4	86	0
Nowoczesna	8	8	83	2

* Ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla tych ugrupowań wyniki należy traktować z dużą dozą ostrożności

Z kolei do byłej partii rządzącej – **PO** – z największą sympatią odnoszą się wyborcy Nowoczesnej, SLD oraz byłego współkoalicjanta – PSL. Niechęć natomiast najczęściej deklarują sympatycy PiS, częściej dezaprobatę niż aprobatę wyrażają także zwolennicy ruchu Pawła Kukiza.

Tabela 8

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, PO budzi w Panu(i) sympatię czy też niechęć? Skala od -3 do +3			
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie znam
	w procentach			
PO RP	96	3	1	0
Nowoczesna	63	19	17	1
SLD*	54	19	27	0
PSL*	50	32	18	0
Kukiz'15	30	21	49	0
PiS	7	16	75	2

* Ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla tych ugrupowań wyniki należy traktować z dużą dozą ostrożności

Nowoczesna najczęściej spotyka się z sympatią potencjalnych wyborców PO oraz SLD – odpowiednio dwie trzecie i ponad połowa elektoratów tych ugrupowań sympatyzuje z ugrupowaniem Ryszarda Petru. Z kolei z największą dezaprobatą odnoszą się do niej wyborcy PiS (prawie trzy czwarte wskazań). Również zwolennicy ruchu Kukiz'15 częściej żywią w stosunku do tego ugrupowania niechęć niż sympatię.

Tabela 9

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, Nowoczesna budzi w Panu(i) sympatię czy też niechęć? Skala od -3 do +3			
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie znam
	w procentach			
Nowoczesna	97	2	0	1
PO RP	66	17	7	10
SLD*	56	28	12	4
PSL*	43	36	14	7
Kukiz'15	25	32	40	4
PiS	9	14	71	7

* Ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla tych ugrupowań wyniki należy traktować z dużą dozą ostrożności

Ruch **Kukiz'15** budzi sympatię połowy elektoratu PiS. Nieco częściej niż zwolennicy innych partii sympatyzują z nim także potencjalni wyborcy PSL. Niechęć do inicjatywy politycznej Pawła Kukiza najsilniej żywią natomiast zwolennicy Nowoczesnej oraz SLD.

Tabela 10

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, Kukiz'15 budzi w Panu(i) sympatię czy też niechęć? Skala od -3 do +3			
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie znam
	w procentach			
Kukiz'15	91	7	0	2
PiS	50	24	19	7
PSL*	31	45	17	7
PO RP	26	31	38	4
Nowoczesna	20	25	55	0
SLD*	15	31	50	4

* Ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla tych ugrupowań wyniki należy traktować z dużą dozą ostrożności

Do **PSL** z aprobatą odnoszą się najczęściej zwolennicy PO oraz SLD. Stosunkowo sporo sympatyków ma to ugrupowanie również w elektoracie Nowoczesnej. Największą niechęć partia ludowców budzi natomiast wśród wyborców PiS.

Tabela 11

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, PSL budzi w Panu(i) sympatię czy też niechęć? Skala od -3 do +3			
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie znam
	w procentach			
PSL*	97	3	0	0
PO RP	54	34	9	3
SLD*	50	42	8	0
Nowoczesna	46	35	17	2
Kukiz'15	33	40	28	0
PiS	22	28	45	5

* Ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla tych ugrupowań wyniki należy traktować z dużą dozą ostrożności

SLD pozostaje ugrupowaniem traktowanym przez zwolenników innych partii raczej z dystansem. Poza własnym elektoratem trochę głosów sympatii zbiera wśród wyborców PSL, PO i Nowoczesnej. Wyraźną dezaprobatę budzi w elektoracie PiS, pozostałe partie stosunkowo często odnoszą się do SLD z obojętnością.

Tabela 12

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, SLD budzi w Panu(i) sympatię czy też niechęć? Skala od -3 do +3			
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie znam
	w procentach			
SLD*	96	4	0	0
PSL*	43	46	11	0
PO RP	39	39	18	5
Nowoczesna	37	36	26	1
Kukiz'15	17	40	38	5
PiS	11	22	60	7

* Ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla tych ugrupowań wyniki należy traktować z dużą dozą ostrożności

Kolejna inicjatywa polityczna firmowana przez Janusza Korwin-Mikkego – partia **KORWiN** spotyka się z wyraźną dezaprobatą większości analizowanych ugrupowań dzisiejszej sceny politycznej. Najwięcej głosów niechęci zbiera wśród wyborców Nowoczesnej, SLD i PO. Także ponad połowa elektoratu PiS dystansuje się wobec tego ugrupowania. Jedynie wśród zwolenników ruchu Kukiz'15 trochę częstsze są deklaracje sympatii niż niechęci do tego ugrupowania.

Tabela 13

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, KORWiN budzi w Panu(i) sympatię czy też niechęć? Skala od -3 do +3			
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie znam
	w procentach			
Kukiz'15	42	19	35	4
PiS	19	21	51	9
PO RP	11	26	59	4
PSL*	11	36	46	8
Nowoczesna	11	15	71	4
SLD*	8	23	69	0

* Ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla tych ugrupowań wyniki należy traktować z dużą dozą ostrożności

Partia Razem, która pojawiła się na szerszym forum w czasie ostatniej kampanii wyborczej, nadal pozostaje ugrupowaniem stosunkowo mało znanym. Identyfikujący ją wyborcy innych partii na ogół traktują ją z obojętnością. Stosunkowo najwięcej głosów sympatii Partia Razem zbiera w elektoratach SLD oraz Nowoczesnej. Z kolei najbardziej krytyczni wobec niej są zwolennicy PiS.

Tabela 14

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, Partia Razem budzi w Panu(i) sympatię czy też niechęć? Skala od -3 do +3			
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie znam
	w procentach			
Nowoczesna	45	26	9	20
SLD*	44	32	20	4
PO RP	27	36	10	27
Kukiz'15	16	34	24	26
PSL*	14	39	14	33
PiS	7	31	35	27

* Ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla tych ugrupowań wyniki należy traktować z dużą dozą ostrożności

Komitet Obrony Demokracji (**KOD**) nie jest partią polityczną, niemniej jednak zapytaliśmy również o sympatię dla tego ruchu, który już od kilku miesięcy jest aktywny na polskiej scenie. Z największą sympatią do działalności KOD odnoszą się wyborcy Nowoczesnej i PO – ponad połowa zwolenników tych partii sympatyzuje z tą inicjatywą. Relatywnie wielu sympatyków KOD jest jeszcze w elektoracie SLD. Z kolei z niechęcią odnosi się do KOD-u większość wyborców PiS. Wśród zwolenników Kukiz'15 KOD budzi niechęć połączoną z obojętnością. Obojętność najczęściej deklarują także wyborcy PSL.

Tabela 15

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, ogólnie rzecz biorąc, Komitet Obrony Demokracji budzi w Panu(i) sympatię czy też niechęć? Skala od -3 do +3			
	Sympatia (od +3 do +1)	Obojętność (0)	Niechęć (od -1 do -3)	Trudno powiedzieć/ Nie znam
	w procentach			
Nowoczesna	65	16	6	13
PO RP	55	26	3	16
SLD*	44	32	12	12
Kukiz'15	18	32	33	18
PSL*	14	50	11	25
PiS	8	17	58	16

* Ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla tych ugrupowań wyniki należy traktować z dużą dozą ostrożności

Święto demokracji, jakim są wybory, okazało się w ubiegłym roku szczególnie oczyszczające dla naszego systemu politycznego. W ciągu ostatnich jedenastu miesięcy obserwujemy wyraźny wzrost aprobaty partii i ruchów politycznych. Jednak, jak się wydaje, przyczynił się do tego nie tyle sam akt głosowania i jego wynik, ile pojawienie się nowych partii i ruchów politycznych, które na „zabetonowanej” – według określenia wielu publicystów – scenie politycznej uczyniły wyłom, wniosły nową atmosferę i nową jakość. Polacy, którzy dotychczas nie znajdowali swojej reprezentacji na scenie politycznej (jeśli w ogóle głosowali, to czynili to na zasadzie wyboru „mniejszego zła”), teraz znaleźli partie, które z czystym sumieniem mogli poprzeć w wyborach. Dotyczyło to zwłaszcza ludzi młodych. O wzroście akceptacji naszego systemu politycznego i partyjnego po ostatnich wyborach parlamentarnych najlepiej świadczy spektakularny spadek liczby wyborców, którzy dotąd nie wyrażali sympatii dla żadnej z liczących się partii politycznych.

W tej chwili podział sceny politycznej jest dość klarowny. Rządząca partia pozostaje ugrupowaniem izolowanym, w największym stopniu wzbudzającym niechęć elektoratów pozostałych partii, jednakże posiada bardzo zmobilizowany i silnie identyfikujący się ze swoją partią elektorat. Wprawdzie wyborcy PiS z pewną życzliwością zerkają na wyborców ruchu Kukiz'15, jednak zwolennicy Pawła Kukiza raczej słabo odwzajemniają tę sympatię. Elektorat ruchu Kukiz'15 nadal wydaje się głęboko „antypartyjny”, dlatego traktuje wszystkie inne ugrupowania z niechęcią – jako część „systemu”, dotychczasowego *status quo*, któremu chce się przeciwstawić. Z drugiej strony politycznego frontu mamy Nowoczesną i PO, przy czym sympatie Platformy do Nowoczesnej są wyraźnie większe, natomiast elektorat Nowoczesnej w dużej części pozostaje krytyczny wobec byłej partii rządzącej. Oba ugrupowania łączy sympatia dla KOD. Wzrost legitymizacji systemu partyjnego sprawił, że także „stare” partie, takie jak PSL i SLD, poprawiły wśród wyborców swój wizerunek. Elektorat PSL w dalszym ciągu wydaje się pozostawać pod urokiem długoletniej koalicji z PO, choć wobec partii obecnie rządzącej zachowuje pewną otwartość, czego wyrazem jest dystans i lekki krytycyzm wobec nowych inicjatyw, takich jak Nowoczesna, a zwłaszcza KOD. SLD jest ugrupowaniem postrzeganym przez własny elektorat najbardziej krytycznie, jego zwolennicy w pewnym stopniu sympatyzują ze wszystkimi partiami opozycji, w tym z KOD, w relatywnie największym stopniu popierają Partię Razem. Partia KORWiN jest ugrupowaniem postrzeganym przez zwolenników pozostałych ugrupowań, z wyjątkiem ruchu Kukiz'15, bardzo krytycznie.

Trudno powiedzieć, czy i jak opisane tu sympatie elektoratów mogą się przekładać na decyzje polityczne podejmowane przez władze poszczególnych partii. Wydaje się, że po stronie zarówno partii rządzącej, jak i opozycji widać ograniczenia, które mogą utrudniać porozumienie i zmianę istniejącej obecnie sytuacji, ale do kolejnych wyborów pozostało jeszcze wiele czasu.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA